

Kwaliteit van leven voor mensen met hiv/aids

Plan voor integrale uitvoering en verduurzaming 2016 – 2018

concept

Zo gelukkig met die openheid

tekst: Marleen Swenne

foto: Marleen Swenne

Positive Sister

Ik heb ervaren wat het is als je helemaal alleen bent en niemand je kan steunen. Daarom ben ik bij Shiva gaan werken als 'Positive Sister'. Je hebt dan gesprekken met andere vrouwen met hiv. Ik ben er trots op dat ik dit doe. Op school - ik volg een opleiding coaching en counseling - vroegen ze wat ik precies deed. Toen heb ik maar gewoon verteld dat ik hiv-positief ben. Ook mijn vrienden zijn op de hoogte. Ik heb het zo lang geheim gehouden, dat wil ik niet meer.

zingeving – empowerment – zelfredzaamheid

Amsterdam, september 2015

ShivA

Eerste Helmerstraat 17

1054 CX Amsterdam

020-6160460

shiva@xs4all.nl

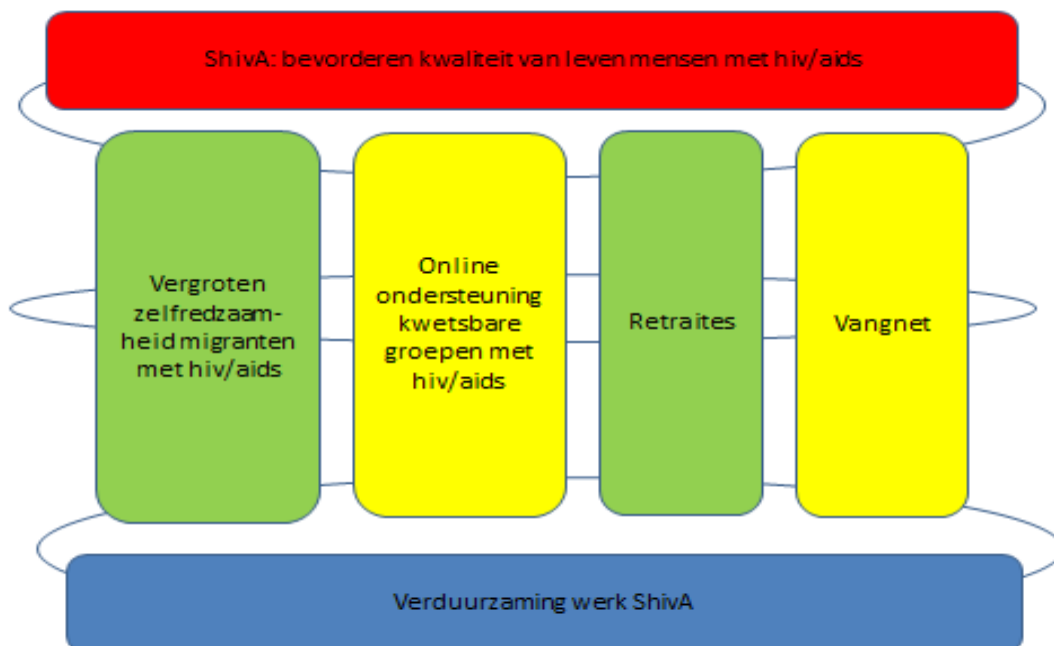
www.shiva-positief.nl

1. Inleiding

In Nederland wonen ruim 21.000 mensen met hiv/aids. Zij bevinden zich in een kwetsbare positie. Omdat hiv een seksueel overdraagbare aandoening is, roept een hiv-infectie onmiddellijk de associatie met (homo)seksualiteit op. Wie hiv heeft als man, kan vragen over zijn seksuele voorkeur en bandeloos gedrag verwachten. Wie hiv heeft als vrouw, leest in de ogen van anderen vragen over mogelijke prostitutie, drugsgebruik of een relatie met een onverantwoordelijke man. Wie hiv heeft als (Afrikaanse) migrant treft veelvuldig het oordeel gestraft te zijn door God. In veel gevallen leidt de diagnose hiv-positief tot eenzaamheid, isolement en (zelf)stigma.

ShivA zet zich sinds 2001 in om de kwaliteit van leven te bevorderen van mensen met hiv/aids, betrokkenen en nabestaanden in Nederland. ShivA is de enige professionele organisatie die in Nederland actief is op het gebied van zingeving, hiv en aids. We hebben de afgelopen jaren onze meerwaarde bewezen. ShivA is een serieuze gesprekspartner voor professionals, waaronder zorgprofessionals. We weten kwetsbare groepen binnen het hiv-veld te bereiken en zijn succesvol in het inzetten van rolmodellen uit de eigen gemeenschap. Ook weten we steeds beter kwetsbare groepen te bereiken met digitale ondersteuning. In dit plan leest u op welke wijze we in de periode 2016 tot 2018 willen werken aan empowerment en zelfredzaamheid van mensen met hiv/aids. We blijven ons daarbij vooral inzetten voor kwetsbare doelgroepen. Dit doen we onder meer met het inzetten van rolmodellen, maatjes en digitale ondersteuning. Dit koppelen we aan retraites (voor verdieping) en een vangnetfunctie, voor diegenen voor wie bovenstaande (nog) een stap te ver is. Hiermee werkt ShivA aan een integrale aanpak: verschillende typen ondersteuning versterken elkaar.

Ook leest u in dit meerjarenplan welke activiteiten we willen ondernemen om ons werk te verduurzamen. ShivA heeft geen vaste financiers. Om ons werk voor de toekomst te borgen is een duurzame financieringsstrategie nodig. Door gerichte activiteiten op het gebied van sociaal ondernemerschap willen we ons werk inhoudelijk en financieel veilig stellen voor de jaren daarna.

Met een integrale aanpak en een brede financiële basis willen we de pioniersfase met losse projecten overstijgen en duurzaam bijdragen aan de kwaliteit van leven en zelfredzaamheid van mensen met hiv/aids. In dit meerjarenplan leest u hoe we dit willen realiseren.

2. Doelgroep en doelstelling

2.1. Doelgroep

ShivA richt zich op mensen in Nederland. De doelgroep van ShivA bestaat in vakjargon uit mensen die 'infected' (hiv-positief) en 'affected' (direct betrokken hiv-negatieven) zijn. Zij wonen door heel Nederland, met getalsmatig het zwaartepunt in de grote steden.

In Nederland zijn er ongeveer 21.000 mensen geregistreerd als hiv-positief, dat betekent dat zij zelf weten dat zij hiv-positief zijn en onder controle of behandeling van een ziekenhuis staan. Er komen jaarlijks zo'n 1.100 mensen bij, zo'n 800 homoseksuele mannen en 300 heteroseksuelen. Schattingen gaan er vanuit dat er daarnaast ca. 8.000 tot 10.000 mensen in Nederland hiv-positief zijn, maar dit zelf nog niet weten (niet getest zijn). Zeker 40% van de mensen met hiv komt oorspronkelijk niet uit Nederland. Inclusief direct betrokkenen (partners, familieleden, beste vriend/in) en nabestaanden van mensen die in Nederland zijn overleden aan hiv is de potentiële doelgroep van ShivA ruim 100.000 personen.

ShivA richt zich vooral op hiv-positieven. Zij komen binnen via ziekenhuizen en samenwerkingspartners. Deze groep is zeer divers. Binnen deze doelgroep geeft ShivA prioriteit aan de meest kwetsbare en meest geïsoleerde mensen, die veelal onder extreme vorm van (zelf)stigma gebukt gaan. Zij houden zich schuil, waardoor zij dermate onzichtbaar zijn dat zij zelfs binnen het hiv-veld vergeten dreigen te worden. Kwetsbaarheid, isolement en stigmatisering maken vragen naar zin, zingeving en inspiratie uiterst actueel. Door juist de kwetsbaarsten te ondersteunen wil ShivA een bijdrage leveren aan hun zelfzorg, het verantwoord omgaan met seksuele contacten en aan hun therapietrouw. Daarmee zijn niet alleen zijzelf gebaat, maar uiteindelijk onze hele samenleving. Er wordt bespaard op zorgkosten, mensen worden actiever en de zorg voor kinderen verbetert.

Belangrijke kwetsbare groepen waar ShivA zich op richt zijn:

- Autochtone vrouwen die hiv-besmetting angstvallig geheim houden uit angst voor discriminatie van hun kinderen;
- Niet-westerse migranten, vooral uit Afrika en het Caribisch gebied;
- Mannen die ernstig worstelen met hun homoseksualiteit;
- Mensen uit strenggelovige kringen (christelijk en islamitisch) en uit gemeenschappen met een sterk traditionele gemeenschapscultuur (boerengezinnen, binnenschippers);
- Jongeren en mensen die recent de diagnose hiv/aids gekregen hebben: zij worstelen nogal eens met het verwijt van andere hiv-positieven, of van zichzelf, dat zij in deze tijd nog geïnfecteerd zijn geraakt terwijl ze beter hadden moeten weten;

ShivA bereikt een steeds groter aantal Afrikaanse en Caribische vrouwen. Deze onderbelichte groep heeft vaak in extreme mate te maken met stigmatisering. Dat, en de cultuurverschillen, maken hen voor hulpverleners doorgaans moeizaam te bereiken. Daar komt bij dat een deel van de migranten geen legale status in Nederland heeft. Hiv-positieven met een Marokkaanse en Turkse achtergrond weten ShivA al mondjesmaat te vinden. Oost-Europeanen vormen een groeiende groep die nog weinig zichtbaar is, maar zeker onze aandacht gaat vragen.

2.2. Doelstelling

ShivA stelt zich voor de periode 2016 – 2018 ten doel de kwaliteit van leven van mensen met hiv/aids te bevorderen. We willen in het bijzonder de zelfredzaamheid van diegenen bevorderen die zich in een kwetsbare positie bevinden:

- We bieden ondersteuning aan migranten. Dit doen we met inzet van rolmodellen en groepsbijeekkomsten. We richten ons in het bijzonder op vrouwen uit Afrikaanse en Caraïbische landen. Onze aanpak leidt tot meer zelfredzaamheid en meer therapietrouw.
- We bieden online ondersteuning aan mensen met hiv/aids in een kwetsbare positie. Hierdoor kan een doelgroep die (nog) geen persoonlijk contact durft op te nemen en/of anoniem wil blijven ook bereikt worden. Hiermee bereiken we vrouwen en mannen uit een grote diversiteit aan herkomstlanden.
- Door middel van retraites dragen we bij aan gemeenschapsvorming en onderlinge ondersteuning. Deelnemers aan retraites worden gestimuleerd om zich vervolgens in te zetten voor lotgenoten.
- We bieden een vangnet aan kwetsbare doelgroepen die (nog) niet kunnen deelnemen aan groepsactiviteiten en voor wie er geen passend aanbod elders is. ShivA ondersteunt hen door gesprekken met een geestelijk raadvrouw. Zij worden waar mogelijk na enkele gesprekken doorverwezen binnen en buiten ShivA. Ook dit is een zeer diverse groep qua positie en land van herkomst.
- We versterken onze samenwerking met andere organisaties, zoals ziekenhuizen, de Hiv Vereniging Nederland, Soa Aids Nederland en de GGD-en, waardoor we een duidelijke positie hebben in de zorgketen voor mensen met hiv/aids en hun omgeving.

Hiermee wil ShivA komen tot een integrale aanpak en een brede basis vormen, van waaruit verdere innovatie en maatwerk mogelijk is.

Aanvullend hierop willen we ons werk veilig stellen op de lange termijn. We stellen ons daarom ten doel om in de periode 2016 – 2018 een verduurzamingsplan op te stellen en uit te voeren, zodat we ook na de projectperiode mensen met hiv/aids die zich in een kwetsbare positie bevinden kunnen blijven ondersteunen.

3. Activiteiten

Empowerment is een belangrijk uitgangspunt in het werk van ShivA. ShivA doet niet aan hulpverlening, het oplossen van problemen. ShivA gaat met mensen op zoek naar de bronnen van kracht en inspiratie die zij met zich meedragen. Daar ontstaat bij de één het initiatief zijn/haar leven bewust vorm te geven. En een ander zet hele praktische stappen op weg naar zelfredzaamheid. Door weer vertrouwen te krijgen in eigen talenten en mogelijkheden pakken mensen zelf hun problemen aan en komen tot eigen oplossingen. Empowerment heeft ook een gemeenschappelijke component: het vormen van eigen netwerken, waarbinnen de nodige onderlinge ondersteuning gevonden en gegeven kan worden.

Door bezuinigingen en focus op 'de participatiesamenleving' kan steeds minder beroep worden gedaan op instanties voor ondersteuning. ShivA zal dan ook daar waar het het hardst nodig is gemeenschapsvorming zelf gaan faciliteren. Deze focus om empowerment in de vorm van zelfredzaamheid en gemeenschapsvorming, vindt zijn uitwerking in twee aandachtsgebieden: het verder uitbouwen van empowerment van migrantengroepen met inzet van rolmodellen (3.1) en het versterken van digitale contact- en begeleidingsmogelijkheden (3.2). Aanvullend hierop bieden we retraites voor verdieping (3.3.) en hebben we een vangnetfunctie voor de meest kwetsbare doelgroep (3.4).

3.1. Zelfredzaamheid migranten

Sinds enkele jaren voert Shiva activiteiten uit die specifiek gericht op empowerment van vrouwen met hiv/aids uit Afrikaanse landen en het Caribische gebied. Dit doen we met inzet van rolmodellen uit de eigen gemeenschappen. Deze activiteiten zijn een groot succes. Uit onderzoek blijkt dat de methodiek werkt¹.

Nederland telt ruim 1700 vrouwen met hiv/aids uit bovengenoemde landen. De meerderheid komt als vluchtelingen uit (burger)oorlogen. Vaak zijn zij verkracht. Ongeveer een derde is via mensensmokkelaars tot prostitutie gedwongen. De situatie van deze vrouwen is schrijnend. Zij worstelen met trauma's uit het verleden en met het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland. Daar komt bij dat in de ogen van hun omgeving – en vaak geloven zij dit ook zelf -hiv/aids een straf van God is. Zij durven deze 'vloek' niet te delen met familie, dominee/pastor/imam of een maatschappelijk werkster. De meeste vrouwen leven daardoor volstrekt geïsoleerd.

Met trajecten zoals 'I love my life' en 'We are Family!' richt Shiva zich op het doorbreken van het taboe en het trainen van rolmodellen ('Positive Sisters'), die vrouwen kunnen empoweren en uit hun isolement kunnen halen. In de projectperiode 2016 – 2018 willen we, mede op basis van de aanbevelingen uit het evaluatieonderzoek, onze aanpak doorontwikkelen. De volgende elementen staan centraal:

- Vroege interventie: we willen eerder ingrijpen. Hiv-consulenten van de ziekenhuizen zien dat de aanpak van Shiva werkt en willen nieuw gediagnosticeerde vrouwen meteen doorverwijzen. Tot nu toe waren we vooral gericht op vrouwen die al jaren als gevolg van hiv of aids in een isolement verkeren. Door eerder in te grijpen kunnen isolement en multiprobleem situaties worden voorkomen of eerder worden doorbroken.
- We willen onderzoeken of we kunnen differentiëren in de begeleidingsduur. Onze ervaringen tot op heden zijn dat langdurige begeleiding nodig is. We brengen in beeld of we ook passende kortere begeleiding kunnen bieden.
- Regionalisering: tot op heden organiseren we alleen landelijke bijeenkomsten. Door het organiseren van bijeenkomsten in de regio, kunnen we een grotere groep bereiken, waaronder vrouwen die tot op heden buiten beeld zijn gebleven.
- Om een grotere doelgroep te kunnen bereiken, willen we een efficiëntieslag maken in onze aanpak. We gaan mensen uit de doelgroep opleiden om een coördinerende rol te vervullen in het tot stand brengen en begeleiden van matches. We denken aan vrijwillige coördinatoren en een 'junior-collega', uit de doelgroep.
- We beschrijven onze methodiek en maken deze overdraagbaar.
- We versterken de samenwerking in de keten. Door het verbeteren van de samenwerking en afstemming willen we ons werk een heldere plek geven in de ondersteuning van mensen met hiv/aids in Nederland. Belangrijke partners zijn de GGD-en, ziekenhuizen, de Hiv Vereniging Nederland, Soa Aids Nederland en Stichting Mara. De door Shiva ontwikkelde training bieden we bijvoorbeeld ook aan voor vrijwilligers van andere organisaties.
- We maken onze doelgroep bereikbaar voor belangenbehartigers en onderzoekers. We brengen vrouwen uit de doelgroep bijvoorbeeld in contact met lobbyisten en denktanks voor (groeps)interviews. Zij vertellen hun eigen verhaal en worden daarmee zichtbaarder.
- We brengen in beeld of/hoe onze aanpak op termijn ook passend gemaakt kan worden voor mannen.

¹ Zie rapport Results in Health: Report of the Evaluation of Shiva's Positive Sister project, november 2013

Activiteiten

De belangrijkste activiteiten staan hieronder beschreven.

- *Koppeling van migranten met hiv/aids aan een Positive Sister.*

We koppelen geïsoleerde migrantenvrouwen met hiv/aids aan een 'Positive Sister' gedurende een half jaar tot een jaar. We kiezen de naam 'Positive Sister' omdat in Afrikaanse culturen de oudste zus een belangrijke rol speelt als steun en toeverlaat. De matching is arbeidsintensief. Het succes van een match berust op een goede aansluiting qua cultuur en taal, opleidingsniveau, familiesituatie en migratie-ervaringen.

Alhoewel een groot deel van de doelgroep langdurige ondersteuning vraagt, leert ervaring ook dat een (klein?) deel van de doelgroep voldoende heeft aan enkele ondersteunende gesprekken. Deze doelgroep koppelen we aan 'Scouts', die voeren twee tot drie gesprekken en geven informatie over het leven met hiv/aids. Door deze gerichte inzet kunnen we de komende jaren een grotere doelgroep bereiken. Aansluitend aan de individuele begeleiding worden zij gestimuleerd deel te nemen aan groepsactiviteiten van ShivA, zodat ze lotgenoten ontmoeten en niet in een isolement komen.

Jaarlijks bereiken we 80 tot 100 kwetsbare migranten met deze individuele begeleiding door een Positive Sister of Scout en via hen minstens even zoveel kinderen. Ervaring leert dat de Positive Sisters op eigen initiatief minstens 5 extra begeleidingscontacten hebben. Via een sneeuwbaaleffect bereiken we dus jaarlijks minstens 500 personen.

- *Regionale bijeenkomsten: 'I love my life'*

Om een groter aantal migranten de gelegenheid te geven om van bijeenkomsten van ShivA te profiteren, organiseren we regionale bijeenkomsten: 'I love my life'. We koersen op twee bijeenkomsten per jaar in drie regio's. Hier komen bijvoorbeeld ook diegenen die niet of maar kort één op één zijn gematched. Via de bijeenkomsten stimuleren en faciliteren we het onderling contact. Deelnemers zijn hierdoor minder aangewezen op professionele zorg. Door de bijeenkomsten wordt de doelgroep ook meer zichtbaar voor media en beleidsmakers. We gaan de bijeenkomsten organiseren in nauwe samenwerking met de hiv-consulenten van de ziekenhuizen. De bijeenkomsten zijn gericht op: informatieverstrekking over het leven met hiv/aids (gezondheid, medicatie, etc), het opheffen van blokkades om met persoonlijke problemen en opvoeding van kinderen om te gaan en het stimuleren van maatschappelijke participatie. Hiv-consulenten van ziekenhuizen zijn hierover enthousiast en nemen groepjes migranten mee naar bijeenkomsten. Mogelijk kunnen ook artsen workshops verzorgen. Dit biedt de mogelijkheid voor ShivA om de samenwerking met de ziekenhuizen te versterken. We verwachten jaarlijks ruim 300 personen te bereiken met de regionale bijeenkomsten. Deelnemers zijn zowel vrouwen die al in beeld waren als nieuwe doelgroepen.

- *Werving, begeleiding en scholing van vrijwillige maatjes*

We bieden intensieve begeleiding aan de vrijwillige Positive Sisters. De situaties waarmee vrijwilligsters in combinatie met het thema hiv worden geconfronteerd zijn vaak extreem: schuldenproblematiek, scheiding of huiselijk geweld, onzekerheid over verblijfsvergunning, opvoedingsproblematiek en suïcidale gedachten. Ook de eigen situatie van de vrijwilligsters is vaak kwetsbaar.

We werving nieuwe vrijwilligers door voor belangstellenden oriëntatiedagen te organiseren. Besluit men vrijwilliger te worden, dan volgt een intensieve meerdaagse training. Daarnaast bieden we individuele begeleiding op maat en verdiepende trainingen (bijscholing). Ook hierin zoeken we de samenwerking met partners, zoals de hiv-consulenten van de ziekenhuizen.

We gaan enkele Positive Sisters opleiden en inwerken, zodat zij coördinerende taken kunnen vervullen. Zij zijn dan het eerste aanspreekpunt voor een aantal vrijwilligers. Jaarlijks zijn meer dan 50 vrijwilligers betrokken bij dit werk, waarvan 30 Positive Sisters. Voor de uitbreiding en het opvangen van uitstroom zullen we daarom in 2016 en 2018 een groep van 10 tot 15 nieuwe Positive Sisters opleiden.

- **Overdragen methodiek**

De onderzoekers van Results in Health concluderen dat de methodiek van Shiva bijzonder, waardevol en effectief is. Op hun advies gaan we de training beschrijven en beschermen als intellectueel eigendom van Shiva. Via 'train de trainer' willen we dit aan andere organisaties gaan aanbieden. Het overdragen van expertise draagt ook bij aan de inhoudelijke en financiële verduurzaming van ons werk (zie paragraaf 4). We werken hiervoor samen in een Consortium ('ADHERO'), waarbij de informele zorg direct na de diagnose wordt versterkt. Partners zijn onder andere het Erasmus Medisch Centrum en Stichting MARA.

3.2. Online ondersteuning

Juist voor mensen die gebukt gaan onder ernstige stigmatisering kan digitaal contact een uitkomst bieden. Isolement kan daarmee doorbroken worden. Online is contact met Shiva laagdrempelig en is ook eenvoudiger onderling contact mogelijk. In 2011 is Shiva dan ook gestart met 'digitaal empowerment'. Inmiddels trekt de website www.shiva-positief meer dan 300 unieke bezoekers per maand. Bezoekers, waarvan een deel met niemand contact op durft te nemen, maar dankzij de bemoedigende verhalen op de website toch anoniem een allereerste steun en vangnet vindt. Een ander deel vindt via de website de weg naar 'live' contact met Shiva. Achter de basiswebsite is een beschermde ruimte voor online groepswork gerealiseerd. Voor Shiva's deelnemers is dit een digitaal (t)huis, met verschillende huiskamers, waar zij elkaar in een vertrouwelijke omgeving kunnen ontmoeten. De website biedt ook informatie over bijeenkomsten van Shiva, zodat bezoekers kunnen doorstromen van de website naar het bezoeken van bijeenkomsten.

De afgelopen jaren hebben we een goede basis gelegd voor online ondersteuning van kwetsbare doelgroepen. De komende jaren willen we het contact met onze deelnemers echt 'in de vingers krijgen'. Daarbij willen we gebruikers van de website stimuleren en ondersteunen om eigen ervaringen en inspiratiebronnen toe te voegen aan de website. Ook willen we nog beter verbanden leggen tussen online contact en deelname aan live activiteiten. Shiva is voorloper op het gebied van digitale ondersteuning van kwetsbare groepen. Dit maakt dat we zowel inhoudelijk als op het technisch vlak nog veel zelf moeten uitzoeken en ontwikkelen.

De ontwikkeldoelstelling voor de komende jaren is:

- De website inhoudelijk beter vullen. Hiervoor is naast inhoudelijke kennis ook een webmaster nodig. We willen nog beter inspelen op de vragen en behoeftes van specifieke doelgroepen, zoals jongeren, vrouwen, moslims en longterm survivors.
- Meer dynamiek: het realiseren van een levendig platform, waarin gebruikers actief brengen en halen. De website is ontwikkeld en in 2015 zijn de eerste online gespreksgroepen gestart. Vanaf 2016 moet het platform gaan leven.

Activiteiten

We voeren de volgende activiteiten uit:

- **Website: ShivA-positief**

De website www.shiva-positief.nl wordt up to date gehouden. De website trekt jaarlijks 3000 unieke bezoekers. Dit aantal willen we minimaal behouden en waar mogelijk nog laten oplopen. We zorgen dat de inhoud van de website up to date is en stimuleren bezoekers om eigen verhalen te delen. Ervaring leert dat dit voor mensen in een kwetsbare positie waardevolle informatie is. De geestelijk raadvrouw reageert ook op vragen van bezoekers. Via de website wordt de drempel zo laag mogelijk gemaakt om ook persoonlijk contact te zoeken. We krijgen jaarlijks zo'n 30 nieuwe verzoeken voor contact, die binnenkomen via de website. Daarnaast wordt maandelijks gemiddeld 30 maal informatie opgezocht via de website.

- **Digitaal ShivA huis**

Online communities zijn doorlopende groepen waar mensen aan deel kunnen nemen. De geestelijk raadvrouw van ShivA is regelmatig online om thema's rond levensvragen aan te zwengelen en diepgang te geven. Ook stuurt zij waar nodig de sfeer en zorgt voor een plezierige omgangstoon en vriendelijke opname van nieuwe deelnemers. Elke online community is voor een specifieke subgroep in het hiv-veld. We richten ons in 2016 – 2018 vooralsnog op de volgende groepen:

- Vrouwenpower: vrouwen met hiv;
- Jong & Brave: jonge homomannen met hiv;
- Daar kan ik mee leven: voor wie het net weet;
- Samen!: oud worden met hiv.

De online communities hebben elk een eigen huiskamer in het Digitaal ShivA huis. Aanvullend hierop biedt ShivA individuele begeleiding in een 'online spreekkamer'. Dit wordt uitgevoerd door de geestelijk raadvrouw van ShivA en een professionele vrijwilliger.

Daarnaast organiseren we themagroepen onder leiding van de geestelijk raadvrouw en de vrijwilliger. Deelnemers ontmoeten elkaar online op een vast tijdstip voor een aantal bijeenkomsten (3, 5, 7 keer) om samen aan één thema te werken. Voorbeelden zijn:

- Hiv en kindrewens;
- 'Hoe vertel ik mijn ouders/kinderen/partner dat ik hiv-positief ben?'
- Rouwverwerking;
- 'Ik weet nog maar kort dat ik hiv-positief ben, mijn wereld stort in. Hoe kan ik verder?';
- Keuzes bij oud worden met hiv.

- **Doorstroom: integrale aanpak**

Er is een wisselwerking tussen de website en het digitaal ShivA-huis. De groepsgesprekken bieden input voor de website. Ook is er steeds meer samenhang met andere ShivA-activiteiten. We stimuleren en ondersteunen de doorstroom en onderlinge uitwisseling tussen individuele begeleiding, groepsbijeenkomsten en online ondersteuning. Deelnemers aan retraites worden bijvoorbeeld gestimuleerd hun ervaringen online te delen. Via de website worden drempels verlaagd om deel te nemen aan 'live' bijeenkomsten. In de projectperiode 2016-2018 willen we deze integrale aanpak verder ontwikkelen.

3.3. Retraites

ShivA organiseert al vele jaren retraites voor mensen met hiv/aids. We richten ons in toenemende mate op het ondersteunen, verdiepen en versterken van gemeenschapsvorming onder mensen met hiv/aids. Aan de retraites nemen mensen met hiv en aids deel uit verschillende hoeken van de hiv-populatie die behoefte hebben aan een existentiële verdiepingsslag.

Door gezamenlijk actief bezig te zijn met bezinning en bezieling werken zij aan vragen in hun eigen leven, komen tot een gemeenschappelijke beleving en zien hoe zij elkaar kunnen ondersteunen.

Deze ervaringen brengen zij vervolgens in bij andere ShivA-activiteiten. ShivA werkt zo niet alleen aan inhoudelijke verdieping, maar ook aan versterking van de onderlinge verbindingen.

In de periode 2016 – 2018 wil ShivA de retraites waar mogelijk nog meer inzetten om gemeenschapsvorming te ondersteunen, verdiepen en versterken. Denk daarbij aan actieve bijdragen van deelnemers aan de retraites aan online communities en het stimuleren van deelname van vrijwillige Positive Sisters aan de retraites. We inventariseren, voor elke deelnemer op maat, wat de mogelijkheden zijn om hen te blijven betrekken bij ShivA-activiteiten of in contact te brengen met anderen uit ons netwerk.

In de activiteiten van ShivA zijn de retraites de vorm van groepswork die het meest gericht is op zingeving en inspiratie als bron van levenskracht. Het is tevens een ShivA-activiteit waarin mensen met hiv/aids uit verschillende subgroepen ontmoeten.

Activiteiten

We voeren de volgende activiteiten uit:

- *Retraites*

We organiseren jaarlijks zowel in het voorjaar als in het najaar een retraite. Met deze twee groepen bereiken we jaarlijks 20 tot 30 personen. We zoeken een optimale onderlinge diversiteit in sekse, leeftijd, cultuur en/of land van herkomst, levensbeschouwing en seksuele voorkeur. We spreken 20-30% meer personen, alvorens we tot een groep komen. Er is sprake van een intensief voortraject, waarbij de deelnemers bepalen aan welke vraag zij willen werken tijdens de retraites. De locatie is de Emmaus Priorij in Maarssen. Het programma bestaat uit bezinningsmomenten, individuele opdrachten, groepsgesprekken en individuele gesprekken met de geestelijk raadvrouw. Daarnaast is er ruimte voor ontspanningsoefeningen en massages. Dit laatste is belangrijk omdat veel mensen met hiv/aids een verstoorde relatie met hun lichaam hebben en pijn ervaren door medicijngebruik. Aan het eind van iedere retraite schrijven de deelnemers een brief aan zichzelf. Deze brief wordt na drie maanden door de geestelijk raadvrouw opgestuurd, waarna er een nagesprek plaatsvindt. Ervaring leert dat veel deelnemers belangrijke stappen zetten in hun leven na retraites, zoals het starten van een opleiding of zich actief gaan inzetten voor anderen met hiv/aids.

- *Koppeling met online*

In de projectperiode willen we investeren in de koppeling tussen retraites en online uitwisseling. Denk daar bij aan een online groepsruimte en verdiepingsgroepen. Iedere retraitegroep krijgt een eigen 'kamer' in het digitale ShivA-huis. Er is bijvoorbeeld ook een online stilteplek waar deelnemers yoga-oefeningen die tijdens retraites zijn uitgevoerd kunnen uploaden. We vragen de deelnemers aan de retraites actief deel te nemen aan online communities en hun ervaringen te delen. Hierdoor willen we nog meer tot een integraal ondersteuningsaanbod van ShivA komen: online uitwisseling, individuele ondersteuning en groepsactiviteiten versterken elkaar.

3.4. Vangnet

ShivA richt zich op mensen in kwetsbare posities. We bieden een waaier aan groepsactiviteiten waar mensen met professionele begeleiding (weer) toegang vinden tot hun eigen krachtbronnen en persoonlijke antwoorden ontwikkelen op hun levensvragen. Wezenlijk voor de methode van ShivA is dat de deelnemers elkaar hierbij inspireren en op weg helpen. Voor de meest kwetsbaren, vooral mensen die onder (zelf)stigma gebukt gaan en in een extreem isolement verkeren, is deze vorm (nog) niet geschikt. Voor hen is het Vangnet van ShivA bedoeld. Vanuit het Vangnet bieden we individuele begeleiding aan mensen die met niemand kunnen of durven praten over de existentiële angsten en vertwijfeling die hen door de confrontatie met hiv/aids beheersen. Met kalme en betrouwbare aandacht werkt ShivA met hen aan aanvaarding van de realiteit, gevoel van eigenwaarde en een positievere levenshouding. Het begeleidingsproces kan resulteren in de moed aansluiting te zoeken bij lotgenotengroepen of in een opening voor noodzakelijke hulpverlening, maar in ieder geval in een grotere zelfredzaamheid, en als gevolg hiervan in een betere gezondheid en betere therapietrouw. Doel van het Vangnet is de verbetering van de basale kwaliteit van leven van de meest geïsoleerde hiv-positieven. De eerste mijlpaal is dat zij de realiteit van hun leven met hiv/aids onder ogen durven zien en deze leren aanvaarden en hanteren. Daartoe draagt de ontwikkeling van het gevoel van eigenwaarde bij. Een positievere levenshouding bevordert vervolgens de zelfredzaamheid van mensen. ShivA spant haar vangnet als een trampoline: als je niet meer zelf verder kunt, mag je er op vallen, en vervolgens gooit de veerkracht van de trampoline je weer omhoog, telkens wee, totdat je zelf kunt vliegen, op eigen kracht. In de periode 2016-2018 zet ShivA er op in de doorstroom naar een vervolgaanbod te versterken.

Activiteiten

We voeren de volgende activiteiten uit:

- *Opbouwen contact*

ShivA werkt in een keten van aids- en andere maatschappelijke organisaties. Beginpunt is veelal de gezondheidszorg. Mensen worden doorverwezen door hun behandelende ziekenhuis, maar ook door bijvoorbeeld het Drugspastoraat, Asielzoekerscentra, organisaties voor slachtoffers van mensenhandel en geestelijk verzorgers uit gevangenissen. Na doorverwijzing neemt de geestelijk verzorger van ShivA contact op.

- *Individuele begeleiding*

ShivA biedt maatwerk. We voeren individuele gesprekken. Soms zijn enkele gesprekken voldoende, soms duurt de begeleiding meer dan een jaar. Continuïteit is een wezenlijk onderdeel van het project: als zich een nieuwe crisis voordoet in het leven van mensen kunnen zij na maanden, soms jaren terugvallen op het Vangnet om door de veerkracht van de trampoline opnieuw de eigen vleugels uit te spreiden als het weer beter gaat. Vanuit het Vangnet bieden we individuele begeleiding op maat. Tijdens de begeleiding nemen we contact op en verwijzen door naar andere organisaties, zoals de GGZ, belangenverenigingen, verslavingszorg, maatschappelijk werk en organisaties voor maatschappelijke participatie, zoals Vrijwilligerscentrales en huiskamerprojecten.

- *Bevorderen doorstroom*

Vanuit de intensieve individuele aandacht groeit een substantieel deel van de mensen door naar andere contacten. Doelstelling is een percentage van 50%. Zij vinden aansluiting bij activiteiten van ShivA en andere organisaties. Hiervoor is samenwerking een essentiële voorwaarde. Sinds de oprichting heeft ShivA een groot en divers netwerk opgebouwd. De lijnen zijn kort en onbureaucratisch, het werk van ShivA wordt zeer gewaardeerd. Sinds 2014 kunnen we actief

doorverwijzen naar de online communities van ShivA. Ook kunnen we in toenemende mate doorverwijzen naar onze eigen 'Positive Sisters' (zie 3.1). Hier wordt in toenemende mate gebruik van gemaakt. Een deel van de doelgroep kiest uiteindelijk hun hiv/aids geheim te blijven houden, of hun gezondheid laat het niet toe deel te nemen aan activiteiten. Bij hen zijn de resultaten van kwalitatieve aard: minder angsten, zelfverachting en destructief gedrag, leren aanboren eigen krachtbronnen en hiermee het verbeteren van de kwaliteit van leven.

ShivA begeleidt jaarlijks ruim 200 personen, waarvan ruim 25% per jaar nieuwe instroom. Ook nemen jaarlijks zo'n 20 tot 30 personen opnieuw contact op (na meer dan 2 jaar). We voeren per jaar ruim 500 begeleidingsgesprekken.

4. Verduurzaming

Het gaat goed met ShivA. De organisatie bestaat sinds 2001 en heeft positie verworven. ShivA is een serieuze gesprekspartner voor professionals. En ShivA weet kwetsbare groepen binnen het hiv-veld te bereiken. Daarin is ShivA uniek. ShivA ontvangt echter geen structurele financiering. We ontvangen giften en projectfinanciering van diverse fondsen en organisaties van religieuzen. Regelmatig moet in een lopend jaar de begroting nog sluitend worden gemaakt. Dit leidt tot onzekerheid en onrust. ShivA wil continuïteit waarborgen, om een betrouwbare gespreks- en samenwerkingspartner te kunnen zijn. Daarvoor is het nodig meer continuïteit in de financiering te verwerven en verder vooruit te kijken. Daarom wil ShivA in de periode 2016 – 2018 werken aan verduurzaming van haar werk. We hebben de ambitie meer financiële stabiliteit te genereren, meer lange termijn zekerheid te verwerven en nieuwe financiers te betrekken bij ons werk. We willen daarbij, aanvullend op financiering door fondsen, vooral focussen op die financiers die inhoudelijk en financieel een direct belang hebben bij ons werk. We richten ons op 'sociaal ondernemerschap'. Dit houdt in dat we onze toekomstige activiteiten onder de loep nemen vanuit 2 paramaters: missie en geld. We gaan na op welke wijze we inkomsten kunnen verwerven om onze inhoudelijke missie te realiseren. Daarbij willen we laten zien wat onze maatschappelijke toegevoegde waarde is. Doel is maatschappelijke verbetering te realiseren op een financieel duurzame wijze.

We verkennen de volgende mogelijkheden voor duurzame financiering:

- Een financiële bijdrage van partijen die een rechtstreeks financieel belang hebben. Denk aan ziekenhuizen (therapietrouw), verzekeraars (minder zorgkosten), gemeenten (WMO-verplichting);
- Bedrijven die willen investeren in het kader van MVO;
- Particulieren, bijvoorbeeld door middel van een Vriendenprogramma;
- Inkomsten uit producten en diensten (bijvoorbeeld train-de-trainer);
- Positionering in het Consortium ADHERO voor informele zorg na de diagnose, inclusief gezamenlijke fondswering;
- Meerjarige afspraken met fondsen en organisaties van religieuzen.

We hebben de ambitie om in de projectperiode 2016 – 2018 een strategie uit te werken en praktische samenwerkingsafspraken te maken, waardoor we vanaf 2018 financieel duurzaam ons werk kunnen voortzetten. We voeren de volgende activiteiten uit:

- Meerwaarde in beeld

We maken zichtbaar voor welke doelgroepen ShivA meerwaarde levert en hierover gaan we in gesprek met potentiële financiers. Hierbij maken we gebruik van evaluaties die ShivA eerder uitvoerde

en analyseren bestaand onderzoeksmateriaal. Afhankelijk van de resultaten van de analyse van bestaand materiaal voeren we een sociale waardemeting uit (bijvoorbeeld via www.socialewaarde.nl²). Met de uitkomsten heeft ShivA een onderbouwing van de effecten van haar werk en daarmee een instrument om financiers te overtuigen van nut en noodzaak.

- ***In dialoog met potentiële partners en financiers***

Er zijn diverse potentiële financiers voor ShivA, die hiervoor geen vaste procedures hebben (zoals fondsen), maar waarmee het gesprek aangegaan kan worden. Met hen gaan we in gesprek. Denk aan ziekenhuizen en zorgverzekeraars, maar ook farmaceuten en andere bedrijven. Na een ronde individuele gesprekken, organiseren we een Dialoogtafel. Deze methode wordt steeds vaker ingezet door bedrijven die zich willen inzetten in het kader van MVO³. ShivA brengt potentiële partners bijeen rondom een centrale vraag. Na een kennismakingronde en uitwisseling geven gesprekspartners aan wat zij concreet kunnen/willen bijdragen. We onderzoeken of partijen bereid zijn om gezamenlijk een alliantie aan te gaan, waarbij zij concreet vastleggen wat zij willen bijdragen (in mensen, middelen of munten) om de missie van ShivA te realiseren.

- ***Uitwerking financieringsstrategieën***

We gaan een financieringsstrategie uitwerken met ondersteuning van maatschappelijk betrokken ondernemers (bijvoorbeeld via La Luz of PWC). We hopen dat vertegenwoordigers van dit bedrijf ook deelnemen aan de dialoogtafels, of dit eventueel mee organiseren. Veel bedrijven hebben een MVO-beleid en ondersteunen van hieruit maatschappelijke organisaties. ShivA gaat hen de vraag voorleggen een plan te ontwikkelen om financiering op lange termijn te waarborgen en hiervoor een businesscase te ontwikkelen. Daarbij denken we aan direct belanghebbenden (ziekenhuizen, zorgverzekeraars), bedrijven in het kader van MVO en particulieren (Vriendenprogramma).

5. Organisatie en communicatie

5.1. Organisatie

ShivA werkt met een klein team van 2 parttime beroepskrachten, vanuit een kantoor in Amsterdam. Eindverantwoordelijkheid voor de organisatie ligt bij het bestuur van de Stichting ShivA.

We werken met een groeiende groep vrijwilligers. Om met een beperkt budget een groeiende groep deelnemers te bereiken, willen we meer vrijwilligers in coördinerende functies opleiden en een 'junior collega' aanstellen uit de doelgroep zelf.

Voor de verduurzaming zetten we externe deskundigen in. Daarbij maken we zoveel mogelijk gebruik van bedrijven die vrijwillig hun tijd en deskundigheid beschikbaar stellen in het kader van MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen).

² Via methodes zoals Sociale Waarde (zie www.socialewaarde.nl) of MKBA-analyse (zie www.mkba-informatie.nl) kan gestructureerd in beeld worden gebracht wat beoogde resultaten zijn, wie de belanghebbenden zijn en wat hun inbreng is. Het gaat niet alleen om financiële kosten en baten, maar ook om maatschappelijke effecten. De uitkomsten geven argumenten om met financiers in gesprek te gaan.

³ De methode die gehanteerd wordt door Nederland in Dialoog is op veel plekken effectief gebleken, ook voor het aangaan van gesprekken met bedrijven en instellingen (zie www.nederlandindialoog.nl).

5.2. Samenwerkingspartners

In het werk van ShivA nemen samenwerkingscontacten met professionals, zoals zorgverleners, de Hiv Vereniging Nederland, Soa Aids Nederland, onderzoekers, belangenbehartigers, ziektekostenverzekeraars en farmaceutische bedrijven in belang toe. Denk daarnaast aan doorverwijzers, zoals de asielzoekerscentra en drugspastoraat. Zij benaderen ShivA als interessante samenwerkingspartner op basis van de meerwaarde van de expertise die ShivA kan bieden. Dat betreft twee terreinen: zingevingaspecten van leven met hiv, en het werken met de meest geïsoleerde en minst bereikte doelgroepen binnen het hiv-veld. Allianties zijn van belang omdat we hierdoor met partners ons bereik kunnen vergroten en we met partners een ketenaanpak kunnen realiseren. In de komende jaren zal ShivA allianties uitbouwen om meer en andere professionele partners te laten mee profiteren van onze expertise en we het werk van ShivA meer omvang en gewicht kunnen geven.

5.3. Communicatie

Om de zichtbaarheid van ShivA en de resultaten die we behalen te vergroten, zetten we in op:

- De website ShivA: up to date en aantrekkelijk houden;
- Foldermateriaal;
- Presentaties, bijvoorbeeld op Wereld aids Dag congres;
- Interviews in diverse media;

We onderzoeken of een bedrijf in het kader van MVO beleid onze communicatie onder de loep wil nemen en onze basisfolder wil vernieuwen.

6. Beoogd resultaat

Over de periode 2016 tot en met 2018 beogen we het volgende resultaat te behalen:

- Per jaar zijn 80 tot 100 kwetsbare migranten ondersteund door een maatje. Via deze maatjes bereiken we door een sneeuwbaaleffect 500 mensen. Er is een toenemende groep migranten uit andere herkomstlanden en mannen bereikt.
- Per jaar hebben 300 mensen met hiv en direct betrokkenen deelgenomen aan groepsactiviteiten, waardoor zij meer zelfredzaam zijn en elkaar meer kunnen ondersteunen.
- Jaarlijks zijn er 3000 bezoekers aan de website www.ShivA-positief.nl en een groeiende groep deelnemers aan de online begeleiding, communities en digitale themagroepen, oplopend tot minstens 100 personen per jaar.
- Er is jaarlijks twee keer per jaar een retraite gehouden met 20 tot 25 deelnemers per jaar. De helft van de deelnemers is na de retraites een rol blijven vervullen in het ShivA-netwerk.
- Per jaar zijn minstens 200 personen met hiv individueel begeleid via het vangnet, minstens 50% is vervolgens actief deel gaan nemen aan vervolgactiviteiten bij ShivA of elders
- Per jaar zijn 40 tot 50 vrijwilligers opgeleid en begeleid. In veel gevallen betreft het mensen met hiv/aids. Zij fungeren als rolmodel en vervullen een belangrijke rol in empowerment van kwetsbare doelgroepen met hiv/aids.
- De samenwerking is versterkt met partners in de uitvoering. Hierdoor hebben we nog meer een keten van zorg en ondersteuning kunnen vormen.
- Er is een verduurzamingsplan opgesteld en uitgevoerd, waardoor de activiteiten de projectperiode inhoudelijk en financieel geborgd zijn.

Hiermee willen we bereiken dat ShivA met een integrale aanpak en een brede financiële basis duurzaam bijdraagt aan de kwaliteit van leven en zelfredzaamheid van kwetsbare mensen met hiv/aids.

7. Begroting en dekking

7.1. Begroting

De begroting voor de uitvoering van bovengenoemde activiteiten bedraagt € 251.700 in 2016, € 223.100 in 2017 en € 235.100 in 2018. De extra kosten in 2016 komen voort uit beschrijving van de methodiek van onze activiteiten voor migrantenvrouwen. In bijlage 1 is een toelichting op de begroting bijgevoegd.

Begroting in €	2016	2017	2018
Zelfredzaamheid migranten	127.000	92.000	104.000
Digitale begeleiding	56.200	62.600	62.600
Retraites	20.000	20.000	20.000
Vangnet	33.500	33.500	33.500
Sociaal Ondernemerschap	15.000	15.000	15.000
TOTAAL	251.700	223.100	235.100

7.2. Dekkingsplan

ShivA heeft geen vaste financiers. Onze activiteiten worden tot op heden vooral gefinancierd door fondsen en organisaties van religieuzen. We willen in de periode 2016 – 2018 ons werk verduurzamen en streven naar meer financiële stabiliteit (zie beschrijving activiteiten in hoofdstuk 4) en op nieuwe manieren inkomsten verwerven.

ShivA heeft een aantal activiteiten die doorlopen in 2016. Dit zijn de activiteiten voor Afrikaanse en Caraïbische vrouwen. Hiervoor is een budget van € 67.000 reeds toegezegd door diverse fondsen waaronder Oranjefonds, Stichting Rotterdam en het VSB fonds. Aanvullend hierop zijn we in vergevorderd stadium in gesprek met Soa Aids Nederland over financiering van de methodiekbeschrijving van dit project (€ 30.000).

Om onze ambities te kunnen realiseren hebben we een aanvullend budget nodig van € 152.500 in 2016 en € 224.500 in 2017 en 2018. We gaan er vanuit dat ons 'sociaal ondernemerschap' vruchten afwerpt in deze projectperiode en we in 2017 en 2018 een oplopend deel van 5% en 10% van onze begroting kunnen dekken uit zelf verworven inkomsten.

We streven er naar eind 2015/begin 2016 de meerjarenbegroting geheel gedekt te hebben, zodat we ons echt op de uitvoering kunnen gaan focussen. Natuurlijk voorzien we onze financiers jaarlijks van een inhoudelijke en financiële tussenrapportage

Samengevat ziet ons dekkingsplan er over de periode 2016 – 201 als volgt uit:

Dekkingsplan in €	2016	2017	2018
Reeds toegekende bijdragen	67.000		
Bijdrage SANL voor methodiek	30.000		
Inkomsten 'sociaal ondernemerschap'		11.155	23.510
Fondsen	154.700	211.945	211.590
Totaal	251.700	223.100	235.100

Bijlage 1: toelichting op begroting ShivA 2016 – 2018

BEGROTING ShivA	2016			2017			2018		
			Totaal			Totaal			Totaal
<u>Zelfredzaamheid Migrantenvrouwen</u>			127.000			92.000			104.000
Trainingen Positive Sisters		27.000			16.000			27.000	
<i>Werving & selectie vrijwilligsters</i>	0			10.000			0		
<i>Vrijwilligerstraining We are Family!</i>	24.000			0			24.000		
<i>Deskundigheids- bevordering/bijtscholing</i>	3.000			6.000			3.000		
Koppelingen Positive Sisters		45.000			46.000			47.000	
<i>Matches (sluiten, begeleiden, afsluiten)</i>	25.000			25.000			25.000		
<i>Vrijwilligerskosten- en vergoedingen</i>	5000			5000			5000		
<i>Positive Sister Junior collega</i>	15000			16000			17000		
Regiobijeenkomsten 'I love my Live'		25.000			25.000			25.000	
Beschrijven & over- dragen methodiek		30.000			5.000			5.000	
<u>Digitale begeleiding</u>			56.200			62.600			62.600
ShivA-positief Website		15.200			21.600			21.600	
<i>Inhoud</i>	3.600			10.000			5.000		
<i>Externe expertise & techniek</i>	10.000			10.000			15.000		
<i>PR</i>	1.600			1.600			1.600		
ShivA Huis		41.000			41.000			41.000	
<i>Inhoud & Community management</i>	10.000			10.000			10.000		
<i>Individuele begeleiding & groepschat</i>	10.000			10.000			10.000		
<i>Gespreksgroepen</i>	6.000			6.000			6.000		
<i>Externe expertise & techniek</i>	15.000			15.000			15.000		
<u>Retraites</u>			20.000			20.000			20.000
<u>Vangnet</u>			33.500			33.500			33.500
<i>Begeleiding</i>	25.500			25.500					
<i>Materiële nood</i>	6.000			6.000					
<i>Overige</i>	2.000			2.000					
<u>Verduurzaming / Soc. Ondernemerschap</u>			15.000			15.000			15.000
TOTAAL			251.700			223.100			235.100

